

Нацевич І.С.

Пасічник С.О.

студенти освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 183 «Технологія захисту навколишнього середовища»

Уваєва О. І.,

д.б.н., професор кафедри екології

Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИДОВОГО СКЛАДУ І ОХОРОНИ РІДКІСНИХ І ЗНИКАЮЧИХ ВИДІВ МОХІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРЩИНИ

У Червоній книзі України наведено відомості про рідкісні та зникаючі види мохоподібних України. Їх нараховується 123 види, які належать до 66 родів і 44 родин, що складає 14,7% усієї бріофлори України. Ці види занесені до офіційних природоохоронних документів: до Червоної книги України – 46 видів, до Світового Червоного списку МСОП – 1 вид, до Червоної книги європейських бріофітів – 92 види, до Додатку I Бернської конвенції і до Європейської директиви з охорони природних місцезростань і дикої фауни і флори – 6. Європейських ендемів у бріофлорі України нараховується 10 видів.

До Червоної книги України занесено 8 видів мохоподібних Житомирщини.

1) **Меезія тригранна** (*Meesia triquetra* (L. ex Jolycl.) Ångstr.) Природоохоронний статус виду – зникаючий. Це реліктовий вид льодовикового періоду. Причини зміни чисельності – осушення боліт та інші меліоративні роботи. Режим збереження популяцій та заходи з охорони – охороняється на території ботанічного заказника місцевого значення «Любче» (Волинська обл.) та Рівненського ПЗ. Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

2) **Псевдобрій цинклідієподібний** (*Pseudobryum cinclidioides* (Huebener) T. J. Кор. (*Mnium cinclidioides* Huebener). Природоохоронний статус виду – рідкісний. Причини зміни чисельності – осушення боліт, торфозбір. Режим збереження популяцій та заходи з охорони – охороняється в Поліському ПЗ. Необхідно обстежити інші відомі місцезнаходження з метою організації охорони виду. Слід з'ясувати чисельність виду та причини її зміни.

3) **Псевдокалієргон плауноподібний** *Pseudocalliergon lycopodioides* (Brid.) Hedenäs (*Drepanocladus lycopodioides* (Brid.) Warnst.). Природоохоронний статус виду – вразливий. Причини зміни чисельності: масове осушення боліт та інші меліоративні роботи. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: охороняється на території Карпатського та Шацького НПП. Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природнозаповідні території в місцях зростання виду.

4) **Сфагн блискучий** *Sphagnum subnitens* Russow et Warnst. (*Sphagnum plumulosum* Röhl). Природоохоронний статус виду – зникаючий. Причини зміни чисельності: на рівнині – осушення боліт та інші меліоративні роботи. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: охороняється в заказниках загальнодержавного значення «Дідове озеро» та «Плотниця». Слід обстежити інші відомі місцезнаходження виду з метою створення об'єктів природно-заповідного фонду. Необхідно спостерігати за станом популяцій виду.

5) **Сфагн Вульфа** *Sphagnum wulfianum* Girg. Природоохоронний статус виду – зникаючий. Причини зміни чисельності: можливо, осушення заболочених лісів. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду та обстежити відомі раніше місцезнаходження з метою створення заказників. Слід з'ясувати чисельність виду та причини її зміни.

6) **Сфагн м'який** *Sphagnum molle* Sull. Природоохоронний статус виду – вразливий. Причини зміни чисельності: осушення боліт та інші меліоративні роботи, торфозбір. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: охороняється в Поліському ПЗ і заказнику загальнодержавного значення «Дідове озеро». Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

7) **Сфагн тоненький** *Sphagnum tenellum* (Brid.) Pers. ex Brid. Природоохоронний статус виду – вразливий. Причини зміни чисельності: осушення боліт, торфозбір. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: охороняється в Поліському ПЗ та НПП «Синевир». Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

8) **Фісиденс джерельний** *Fissidens fontanus* (Bach.Pyl.) Steud. (*Octodiceras fontanum* (Bach.Pyl.) Lindb.). Природоохоронний статус виду – рідкісний. Причини зміни чисельності: знищення і трансформація природних екоотопів. Режим збереження популяцій та заходи з охорони: необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.